

Catasétum gnómus Linden & Rchb.f. 1870

Naam

De naam gnómus is afgeleid van het woord gnoom. Een gnoom was in de Germaanse mythologie een aard- of berggeest of ook wel een kabouter. Als je de lip van de mannelijke bloemen bekijkt, lijkt die, vooral van opzij, op de puntmuts van een kabouter. Enkele synoniemen zijn: *C. heteranthum* Barb Rodr. 1877 en *C. hübneri* Schltr. 1925. *C. gnómus* behoort tot de sectie *Anisoceras* Mansf., dat is de sectie met de gekruiste antennen. Verder rekenen Pabst en Dungs de genoemde plant tot de groep (Alliance) *Gnómus*, waarbij zij ook de in Venezuela voorkomende *C. collare* Cogn. 1895 indelen.

Het kenmerk van deze groep is de naar buiten gebogen witte rand van de lip.

Voorkomen

De plant komt voor in Brazilië en wel in de provincies Manaos, Rio Negro, Para, Bahia en Amazonas.

Foldat noemt *C. gnómus* als voorkomend in Venezuela, maar geheel zeker is hij er niet van. Mogelijk is het wél, want het Rio Negro-gebied van Brazilië grenst aan Venezuela.

Beschrijving

De naam gnómus slaat beslist niet op de schijn knollen van de plant, want die kunnen behoorlijk groot worden.

De uitgegroeide bulb kan 20 cm lang en 3 á 4 cm dik worden.

De bladeren worden 35 cm lang. De mannelijke bloemstengel wordt 40 tot 60 cm lang, staat meestal rechtop, maar door de zwaarte van de bloemen zakt de top wat door.

De sepalen van de mannelijke bloemen zijn wat vlezig, groen of kastanjebruin van kleur en tot 5 cm groot. De dorsale sepaal is 1,5 cm breed en de laterale sepalen 1,8 cm. De petalen zijn wat vliezig en sluiten tegen de dorsale sepaal aan. Ze zijn wat korter dan de sepalen en meestal donkerbruin van kleur. De lip is dik en vlezig en ziet er uit als een kaboutermuts met omgeslagen rand. Hij is zo'n 2,5 cm groot. De kleur is bleekgroen, bedekt met bruine vlekken en vlekjes. De vorm is duidelijk op de foto te zien. De zuil is fors, driekantig en ca 3 cm groot met een grote slanke snavel. De antennen zijn gekruist, draadvormig en ongeveer 2 cm lang. Ook hier springen de meeldraadklompjes (polliniën) weg bij het aanraken van die draden.

Cultuur

De cultuur van *C. gnómus* en die van andere *Catasetums* in het algemeen is vrij eenvoudig. Ze worden gekweekt in de warm-gematigde kas met minimumtemperaturen van 17 °C en in een vrij droge omgeving.

Te hoge vochtigheid in onze kassen geeft vaak zwart worden van de bulb en hartrot bij de nieuwe scheuten.

Bij dat droge kweken moet in de winter wel eens in de week water gegeven worden. Een absoluut droge tijd kun je niet handhaven.

Als het luchtvochtigheidspercentage tot 30% daalt, is het goed - ook in de winter - water op de tabletten te gieten.

Maximum temperaturen zijn niet zo van belang. Boven de 50 °C mag natuurlijk niet, want dan gaan de eiwitten van samenstelling veranderen en de plant gaat dood.

Veel licht geeft goede resultaten en heel veel licht geeft vrouwelijke bloemen. In de kas mogen ze niet blootgesteld worden aan langdurige en felle zonbestraling, want dan krijgen we brandvlekken

op de bladeren.

Verpotten kan om de 2 of 3 jaar. Meer dan 3 bulben aan de plant heeft geen zin, want de plant groeit er niet beter door en de uitloper komt toch alleen maar aan de voorste bulbe. Eenvoudig potmateriaal! Veenmos, varenwortel en beukenblad.

Bloeitijd

De nieuwe uitloper komt al in januari en in april en mei bloeien de planten.

Literatuur:

F.C. Hoehne: Flora Brasílica.

R. Mansfeld: Die Gattung *Catasetum* L. C. Rich.

in Repertorium specierum novarum regni vegetabilis, XXX en XXXI.

Foldat: Flora de Venezuela.

G.F.J. Pabst & F. Dungs: Orchidaceae Brasiliensis, deel I.

Chr. Branger oktober 1982